

Zala Dobovšek

Kupec z žilico

Kupec z žilico spada v projekt Via Nova, ki je bil naznanjen že leta 2002, ob ustanovitvi Via Negative. Motivi novih performansov bodo izhajali iz vseh osmih predhodnih predstav in bodo s ponovno obuditvijo razširili in dodali nove, še bolj aktualne kontekste.

Samostojni performans Katarine Stegnar se izpeljuje z bazičnimi iztočnicami iz predstave Incasso, ki je izhajala iz motiva smrtnega greha pohlep. Ciljno vprašanje, ki si ga nastopajoča zastavi na samem začetku, je zmuzljivo razmerje med gledalcem in igralcem. Ali konkretnije: »Ali je gledalec s tem, ko kupi vstopnico za predstavo, že tudi kupec umetniškega dela?«

Strategija dogodka je v osnovi torej identična prvotnemu principu dražbe iz Incassa, kjer se potencialni kupci iz občinstva pogajajo za nakup bankovca, markiranega s svežo krvjo performarke.

Avtopropagiranje avtoričine lastne zmogljivosti, poudarjanje kredibilnosti in iskrihost ideje dotičnega koncepta so tisti parametri ponudbe, ki naj bi spodbudili kupce, da posežejo po visokoletečih zneskih, pri tem pa simbolično in posredno postanejo tudi »meceni sodobne umetnosti«.

Med genialnostjo in puhlostjo umeščen ready made v obliki krvavega bankovca - ki v nizanju zaporednih predstav tako rekoč postaja svojevrstna manufakturna obrt – pa tokrat doživi nesluteno transformacijo. Ponudba, ki doseže določeno višino zneska, kupcu nastavi nujo po dodatni presoji: kri (edini in ključni faktor, zaradi katerega je ta t. i. artefakt unikaten in se približa konkretni vrednostni sodbi) se s strani performarke nepreklicno odstrani, izbriše in pri tem razvrednoti esencialno umetniško substanco. Bankovec se zvrne nazaj na prvotno vsakdanjost, sočasno pa dodatno potencira »genialno praznost« ready made-a, ki ga performarka z gesto očiščenja umesti v novo pozicijo in kontekst samovoljnega spreminjanja umetniškega izdelka, ki zmore v hipu izginiti, a še vedno zaradi lastne zgodovine ostati »umetniško relevanten«. Ostane torej le še spominska sled krvi, ne pa rezultat konkretne akcije.

Prispodobni preklic izhodiščne dragocenosti artefakta provocira potencialnega kupca, hkrati pa navrže poredno idejo, ki bi morda lahko, kdo ve, zmogla z nekaj tehtnega premisleka oblikovati trajni vzorec za demontiranje katerekoli odrske postavitve na višku njene dogajalne napetosti. Kam gre torej vrednost objekta, ko se njegov atribut zbriše, ko kot predhodni absolut mine in ostane le spomin? V zapisano metodo pronicljive provokacije ali razvajeno muhavost sodobne umetnosti?